

Täysistunto

Tiistai 9.4.2024 klo 14.00—15.24

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.24.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.24).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 14-17/2024 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Ylen hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023 (K 6/2024 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinpuolustustietoja koskevasta yhteistyöstä Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 20/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Jussi Saramo vas:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kun Suomi päätti liittyä Natoon, niin tiedettiin, että tulee paljon velvoitteita, sopimuksia allekirjoitettavaksi, ja ne ovat sinänsä erottamaton osa Nato-jäsenyyttä. Tietysti, kun me puhutaan

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

ydinpuolustuksesta, me puhutaan aika herkästä alueesta siinä mielessä, että kaikki Pohjoismaat ovat päättäneet, että Pohjoismaihin ei tule ydinaseita. Meillä Suomessa se on lainsäädännössä, mikä todettiin tässä Nato-päätöksessä, ja muissa Pohjoismaissa on sitten erilaisia poliittisia päätöksiä siitä, että ydinaseita ei Pohjoismaihin tuoda. [Hälinää]

Mutta, arvoisa puhemies, tämä on tietysti järkevää, tämä sopimus on välttämätön allekirjoittaa. On tietysti hyvä, että Suomi tietää, missä Natossa mennään, Suomi on mukana, kun suunnitellaan, vaikka tiedetään, että nämähän eivät ole Naton ydinaseita vaan käytännössä Yhdysvaltain ydinaseita, joita on sijoitettu joihinkin Nato-maihin ja joiden käytöstä päättää vain ja ainoastaan Yhdysvallat. Eli sinänsä emme ole menossa mukaan päättämään, mutta olemme menossa mukaan jakamaan tietoja ja osallistumaan. Ja se on tietysti hyvä asia niin kauan kuin me emme toisaalta sitten tuo niitä ydinjännitteitä tänne Pohjolaan itse ehdoin tahdoin lakia muuttamalla.

Arvoisa puhemies! Tämä ydinasekeskustelu on ollut Pohjoismaissa, kaikissa maissa, enemmän tai vähemmän käynnissä, Norjassa jo aina sieltä 50-luvulta lähtien. Kaikki Nato-maathan ovat Natoon liittyessään liittyneet ilman ennakkoehtoja, koska Nato ei tunne minäkäänlaisia ennakkoehtoja. Mutta sitten Nato-jäsenmaat ovat jälkikäteen asettaneet erilaisia ehtoja, ja tosiaan tämä ydinaseiden omalle alueelle tuomisen kieltä on kaikille Pohjoismaille jälkikäteen asetettu. Meillä Suomessahan se oli jo etukäteen lainsäädännössä, ja siinä mielessä olemme olleet erilaisessa tilanteessa. Mutta se ei tarkoita sitä, ettemme myöntäisi sitä, että meillä on olemassa ydinjännite. Ja vaikka Natonkin tavoite on lopulta päästä eroon ydinaseista, niin Nato ei ensimmäisenä tule niistä luopumaan, ja sen takia näiden asioiden kanssa pitää elää myös tulevaisuudessa.

Kiitos, puhemies. Pyydän myös, että täällä — vaikka tiedän, että se on puhemiehen tehtävä — ei keskusteltaisi niin paljon, kun on ollut vähän vaikea keskittyä tähänkin puheenvuoroon. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pysyväisluonteisena kehotuksena todellakin on se, että käydään muut keskustelut jossakin muualla. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.04 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomi on liittynyt Natoon ja samalla myös sitoutunut yhteiseen puolustukseen. Yhteiseen puolustukseen kuuluu kiinteästi Naton käyttämä ydinasepelote. Valtion käydessä liittymiskeskusteluja on samalla käyty läpi sopimukset, joihin Suomi myös sitoutuu. Yksi näistä sopimuksista on ydinpuolustustietoja koskeva yhteistyösopimus.

Suomessa voimassa olevan ydinenergialain mukaan ydinräjähteiden maahantuonti, valmistaminen, hallussapito ja räjäyttämisen on Suomessa kielletty. Nyt käsittelyssä oleva esitys ei koske edellä mainittua ydinenergialakia, vaan kyseessä on sopimus, joka mahdollistaa muun muassa tiedonvaihdon.

Eduskunnalla on ylimpänä valtioelimenä tiedonsaantioikeus, ja se ulottuu myös salassa pidettäviin asiakirjoihin perustuslain ja muun lainsäädännön määräyksien mukaan. Valtioneuvosto huolehtii ja on vastuussa eduskunnan tiedonsaannista sekä osallistumismahdollisuuksien varmistamisesta. Valtioneuvosto myös velvoitetaan toimittamaan tarvittavat tiedot oma-aloitteisesti sekä pyydettyäessä. Tämä eduskunnan rooli turvaa parlamentaarisen valvonnan ja on välttämätön.

Nyt esityksessä olevan sopimuksen tavoitteena on luoda puitteet, joissa Yhdysvallat, Nato-maat ja Naton elimet voivat jakaa ydinalaan liittyvää tietoa Naton puolustuksen ja

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

turvallisuuden edistämiseksi sekä ydinaseen mahdollisen käytön uhkan torjumiseksi. Suomi osallistuu Naton toimintaan sekä poliittisesti että sotilaallisesti, ja ATOMAL-sopimuksen hyväksyminen on osa tätä sitoutumista. Tämän sopimuksen myötä Suomi voi saada tietoa ydinaseiden käytön vaikutuksista ja niiltä suojautumisesta samalla sitoutuen jakamaan vastaavaa tietoa Nato-maille. Sopimus käsittelee tarkasti erilaisia näkökohtia ydinpuolustustietojen suojaamisessa ja sen varmistamisessa, että kaikki toimijat noudattavat tiukkoja turvallisuusstandardeja.

Arvoisa puhemies! Itse henkilökohtaisesti näen, että liittyessämme Natoon sitouduimme osallistumaan täysimääräisesti Naton toimintaan ja kaikki pidäkkeet omasta lainsäädännöstämme tulisi poistaa. Vain näin voimme olla Naton täysjäseniä niin kaikin oikeuksin kuin myös velvollisuuksinkin. ATOMAL-sopimukseen olemme sitoutuneet liittyessämme Natoon. Näin ollen hallituksen esitys on kannatettava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun Natoon liityttiin, halusimme vahvistaa meidän omaa turvallisuuttamme. Me ollaan tehty oikeita asioita Suomessa: Yleiseen asevelvollisuuteen pohjautuva puolustusjärjestelmä, vahva reservi, on se pohja. Meillä on vahvat maavoimat, me on pidetty meidän merivoimista ja ilmavoimista niin ikään huolta — kaikki keskeisiä asioita. Mutta ollessamme puolustusliiton jäsen ja saadaksemme sitä vahvistusta meillä on iso osa Naton yhteistä puolustusta tuo ydinasesateenvarjo, jonka alle nyt sitten myös kuulumme. Naton peruslähtökohta on yhteinen puolustus ja pelote, ja tämän keskeinen vaikutin on tuo ydinasepelote, joka Natolta löytyy. Tämän lakiesityksen myötä — niitä muuten nyt Natoon liittyen tulee paljon meille tänne eduskuntaan — keskustellaan nimenomaan siitä, kuinka saamme tietoa, kuinka vaihdamme tietoa ja kuinka omalta osaltamme annamme tietoa. Tärkeä askel siis ja niitä välttämättömiä pykälä, joita meidän tulee tässä salissa hyväksyä.

Mutta en malta olla tarttumatta tuohon edustaja Saramon puheenvuoroon siitä, kuinka tiukasti meidän tulisi suhtautua siihen, kuinka me täällä Pohjolassa myös ydinaseisiin suhtaudumme. Itse lähdän myös siitä lähtökohdasta, että kun Natoon olemme liittyneet, meillä ei tule olla rajoitteita sen suhteen, vaan olemme täysin oikeuksin mukana, olemme täysin velvollisuuksin mukana. Realismia on se, että tänne ei ydinaseita tulla sijoittamaan eikä niitä tulla meille tarjoamaan, emmekä me niitä oikeastaan tänne haluakaan. Mutta meillä on varsin tiukka ydinenergialaki tässä maassa, ja olen kyllä varma, että joudumme sitä rukoamaan siltä osin, että kun osallistumme harjoittelutoimintaan ja kun ylipäätään haluamme pelotetta pitää yllä osana liittokuntaa, niin erilaisia skenaarioita voi tulla tämän suhteen eteen. Sen takia pitäisi avoimin mielin suhtautua myös tähän kysymykseen, ja toivottavasti hallitus tämän vaalikauden aikana myöskin tähän liittyvän esityksen saa eduskuntaan tuotua.

Tämä esitys on hyvä, se on oikea askel ja yksi osa sitä lainsäädäntöä, jota Naton myötä meille tulee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Ydinpuolustusta, tätä lainsäädäntöä, joka meillä sopimuksen muodossa on käsiteltyssä, hyvin tässä edellä kuvasivat puo-

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

lustusvaliokunnan jäsen Ronkainen ja ex-puolustusministeri Savola. On totta, että puolustusliitto Nato tavoittelee ydinaseetonta maailmaa. Se on tavoite, mutta se on kaukainen. Se voi olla hyvin epätodennäköinen, mutta se on puolustusliiton tavoite. Tänä päivänä se ei ole näköpiirissä, ja siksi Naton pidäke perustuu merkittävältä osalta ydinasepelotteeseen, niin kuin tässä edellä on keskustelussa tuotu esille.

Olemme tähän mennessä olleet vuoden sitoutuneita, ja pienenä maana meidän ei kannata eikä pidäkään itse asettaa ehtoja Naton turvallisuuden takaamiselle. Tässä salissa olemme lukuisia kertoja todenneet sen, että me otamme Natolta kaiken sen, mitä tarvitsemme ja mitä Natolla meille on annettavaa, mutta toisaalta — niin kuin ex-puolustusministeri Savola edellä toi esille — me osallistumme ja annamme myös Natolle sen, mitä meillä on annettavana. Näin tämä yhteinen puolustusliitto toimii. Olemme turvallisuutta lisäävä jäsen tässä puolustusliitossa, emme turvallisuutta kuluttava.

Itse en kannata minkään pidäkkeen, pelotteen, kynnyksen — mitä nimeä siitä halutaankin käyttää — poiskirjaamista omaehtoisesti esimerkiksi lainsäädäntömme kautta, ja niin kuin puolustusvaliokunnan jäsen, edustaja Ronkainen hyvin toi esille, että hän kannattaa, että lainsäädännöstä tällaiset esteet poistetaan, niin minun on helppo niihin toteamuksiin itse yhtyä.

Edellä tuotiin hyvin esille myös se realismi, mikä tämän asian ympärillä on. Meille ei olla tarjoamassa ydinaseita. Emme me ole niitä tänne pyytämässä, niin kuin edustaja Savola tuossa edellä esille toi, eikä niitä tänne olla tuomassa. On hyvin epätodennäköistä, että Suomessa ydinaseita olisi tämäntyyppisessä tilanteessa, mutta niin kuin sanoin ja niin kuin kaikki me tiedämme, Naton peloke perustuu tällä hetkellä tämäntyyppisessä maailmassa ydinaseeseen, ja se meidän pitää hyväksyä, ja sen me olemme itse asiassa myös hyväksyneet, kun Natoon olemme liittyneet.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä, tervetullut sopimus ja vie meidän Nato-jäsenyyttämme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

14.13 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Elämme tunnetusti jännitteisiä ja aika synkkiäkin aikoja, ja siksi on ollut välttämätöntä, että Euroopan ja Suomen puolustukseen satsataan enemmän ja Ukrainaa tuetaan aseellisesti. Mutta näinä synkkinäkin aikoina on hyvä pitää kirkkaana mielessä se perimmäinen tavoite, joka on ydinaseeton maailma, jota myös edustaja Heinonen tuossa edellä sivusi. Se on toki hyvin etäinen tavoite, hyvin epärealistinen tavoite tällä hetkellä, mutta sitä visiota kannattaa pitää edelleen elossa. Ydinaseet ovat hyvin poikkeuksellisia aseita siinä suhteessa, että niitä on äärimmäisen vaikea käyttää tavalla, joka ei aiheuttaisi valtavaa tuhoa ja vahinkoa siviileille. Sen takia niistä on pyrittävä aikanaan eroon. Mutta se ydinaseriisunta ei tietenkään saa olla yksipuolista, vaan sen pitää edetä koko maailmassa, ja suurimpia uhkia maailmassa ovat Venäjän kaltaisten roistovaltioiden ydinaseet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.14 Miko Bergbom ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan tähän alkuun haluan todeta, että Ulkopoliittinen instituutti on Suomessa julkaissut tammikuun 30. päivä raportin ”Naton ydinasepelote ja Suomi”. Kehotan kaikkia ihmisiä, jokaista suomalaista, lukemaan

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

tämän raportin, jos on kiinnostunut ydinaseista ja tähän liittyvästä keskustelusta tässä yhteiskunnassa ja koko maailmassa. Aivan loistava raportti.

Sitten tähän ydinasekeskusteluun yleisesti. Kun Suomi tosiaan liittyi Natoon, päätettiin, että ei aseteta mitään ennakkoehtoja, ja tämä oli nähdäkseni aivan perusteltu linja. Kyllä sitä ajattelee, että jos Naton täysjäsenenä ollaan ja sinne sitoudutaan, siihen yhteiseen puolustukseen, niin sitten sitoudutaan siltä osin kuin kaikki muutkin jäsenmaat. Tosiasiaan on se, että viime kädessä Naton pelote perustuu näihin ydinaseisiin. Pitäisin jollakin tavalla omituisena, jos Suomi tässä lähtisi ikään kuin vastaan toteamaan, sanoisi, että huolehtikaa te muut mutta me ei suostuta tekemään sitä, että huolehtikaa te meidän turvallisuudesta näillä ydinaseilla mutta me sanoudutaan irti, että me ei ikään kuin oteta tähän nyt sitten mitään kantaa, että me vastustetaan ydinaseita. No, tämä tuntuisi liittoumassa jollakin tavalla moraalisesti hieman omituiselta perustelulta.

No, sitten vielä tähän ydinaseettomaan maailmaan. Se tietysti on hieno tavoite ja kaunis tavoite, ja ehdottomasti kannatan sitä, mutta jos katsotaan nyt esimerkiksi Ukrainan tilannetta ja Venäjän argumentaatiota Ukrainan sodan eri vaiheissa, niin jatkuvasti se ydinasekortti on vilahtanut siellä. Miksi? Siksi, että Ukrainalla ei ole ydinaseita. Venäjällä on ikään kuin asejärjestelmä, joka on niin ylivertainen suhteessa Ukrainan kyvykkyyksiin, että he voivat sillä ikään kuin painostaa jatkuvasti Ukrainaa, ja sillä myös horjutetaan länsimaiden uskoa siihen, minkälaisia asejärjestelmiä Ukrainalle voidaan antaa. Milloin on ollut puhe Tauruksista taikka milloin on ollut puhe F-16-hävittäjistä, niin aina Venäjältä vähän vilautetaan eskalaatoriskiä — se mahdollistaa sitten tämän ydinasekortin heiluttamisen heillä — ja tällä tavalla pidetään siinä löysässä hirressä. Mutta Venäjä ei vastaavasti oikein kykene kohdistamaan tätä vastaavaa Nato-jäsenmaitiin, koska he tietävät, että Natolla on kyvykkyys ja kyky vastata samalla mitalla takaisin. Tästä syystä tässä syntyy vähän tällainen tilanne, että kun sekä Venäjällä että Natolla on ydinaseet, niin kumpikaan ei halua niitä käyttää. Eli voi tietysti pitää ydinaseita pahana keksintönä ja näin pois päin, mutta toisaalta voidaan ihan perustellusti miettiä, ovatko ne itse asiassa rauhoittaneet suurvaltojen välisiä konflikteja, koska se asejärjestelmän vaikutus on sitten niin laaja, että sillä ei kukaan enää voita. Tämmöinen rajoitettu ydinsotakin, mistä välillä puhutaan, on spekulatiivinen asia. Me ei tiedetä, pysyisikö se rajoitettuna, jos ydinaseita lähdetäisiin käyttämään — ja sitä ei tiedä myöskään Venäjä. Tästä syystä Venäjä todennäköisesti ei niitä halua käyttää, mutta heillä on kyvykkyys silti uhkailla maita, joilla niitä ei ole. Nyt Suomalakaan ei ole ydinaseita, mutta me kuulumme sen kollektiivisen sateenvarjon alle, ja tämän takia Venäjä ei meitä ydinaseilla uhkaile, ja se on hieno asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.17 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä ollut kollega sanoi, että pitäisi sitoutua Naton ydinasepolitiikan kaikkiin muotoihin, niin kuin kaikki muutkin Nato-maat sitoutuvat. Kuitenkin fakta on se, että Nato-maiden sisällä sitoutuminen ydinaseisiin on hyvinkin kirjavaa. Meillä on muun muassa ydinasevaltio Ranska, Naton perustaja, jäsenmaita, jotka ovat ydinasepolitiikaltaan erossa Naton ydinasepelotteen suunnittelusta ja niin edelleen. Tämä Naton joukko suhtautuu vähän erityyppisesti ydinasekysymyksiin — siinä on kulttuurillisia, maantieteellisiä ja historiallisia syitä — joten itse kannustan kyllä eduskuntaa suhtautumaan myös tähän Nato-jäsenyyden tekemiseen kansallisetkin näkökulmat

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

huomioiden, vähän samoin kuin EU-politiikassa pitää huomioida myös kansallisia syitä ja osin myös geopolitiikkaa.

Ydinpuolustuksen suunnittelun osalta tämä hallituksen esitys on hyvä, ja on tärkeätä, että Suomi on myös niissä ydinasesuunnittelupöydissä mukana, mutta on täysin toinen asia, mikä on Suomen suhtautuminen ydinaseisiin omalla alueellaan, lähinnä kauttakuljettamiseen, koska Suomeen eivät ydinasevaltiot ole sijoittamassa ydinaseita. Natolla ei ole yhtään ydinasetta. Ydinaseet ovat Nato-mailla: Yhdysvalloilla, Isolla-Britannialla ja Ranskalla. Muutenkin mitä tulee meidän Natoon liittymiseen, niin kuten edustaja Heinonen tuossa totesi, Suomi vahvisti Natoa. Nato-jäsenyys vahvisti myös Suomen puolustusta, ennaltaehkäisyä ja kykyä näyttää, että olemme osa laajempaa liittokuntaa, ja sitä kautta luoda ennaltaehkäisevää kykyä vastata meihin kohdistuvaan sotilaalliseen toimintaan, hyökkäykseen tai sillä uhkaamiseen. Mutta jos me luopuisimme ydinaseettomuudesta omalla maaperällämme, me asettaisimme itsemme aivan toisenlaiseen positioon kuin missä perinteisesti olemme olleet. Näin ollen Naton puolustus suunnittelu on se tärkein työpöytä, jossa näihin asioihin tullaan kiinnittämään huomiota myös täältä kansallisesta maanpuolustuksen näkökulmasta.

Myös kevään aikana ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, joka hallituksen toimesta on nyt eduskunnan käsittelyssä ja parlamentaarisen työryhmän työpöydällä, on varmasti yksi kohta, jossa tätä ydinasekysymystä, lähinnä kauttakuljettamista tai alueella kuljettamista, kannattaisi mielestäni eduskunnan puolella tarkastella. Se olisi yksi osa myös sitä syksyllä tulevaa puolustuselontekoa ja muodostaisi ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta riittävät raamit myös puolustuselonteossa suhtautua kansallisesti tähän ydinasekysymykseen.

Tiedän, että ydinaseet jakavat tässä eduskunnassa ei vain hallitusta ja oppositiota vaan myös puolueita. Täällä on laajasti näkemyksiä äärestä laitaan riippuen siitä, mistä puolueesta puhutaan. Mutta tälle keskustelulle pitää olla tila, [Puhemies koputtaa] ja se on tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon työssä. — Kiitos, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.20 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kari piti aivan erinomaisten pohtivan puheenvuoron, ja olisin itsekkin juuri korjannut näitä tietoja. Natossa kaikilla mailla on oma linjansa, ja erityisesti Pohjoismailla tässä ydinasepolitiikassa on se linja, jota itse pidän järkevimpänä. Meillä on Norja, joka on todella pitkään ollut Nato-jäsenmaa ja tehnyt todella järkevää, omaa turvallisuutta maksimoivaa mutta silti kaikkien Nato-maiden arvostamaa politiikkaa, ja siihen meidänkin kannattaa pyrkiä. Kuten edustaja Kari tässä sanoi, me olemme menneet mukaan vahvistamaan Natoa. Me olemme turvallisuuden tuoja, emme kuluttaja. Tätä on tässäkin salissa toisteltu, niin että ihmettelen, minkä takia meidän sitten pitäisi nöyristellä ja mennä kaikkeen mukaan ihan vain sen takia, että kokiimme, että silloin olisimme vielä enemmän antaneet muille.

Edustaja Heinonen taisi nyt jo karata paikalta, mutta hänelle olisin todennut, että ydinaseet eivät todellakaan ole ainoa asia, jolle me olemme asettaneet etukäteen kielteisiä ehtoja. Suomi esimerkiksi ei tule ottamaan muitakaan joukkotuhoaseita, emme kemiallisia, emme biologisia aseita, emme ota maamiinoja. Toivottavasti tulevaisuudessa emme ota myöskään rypäleaseita. Tässähän me olemme itse asiassa sillä puolella — moni muu maa ei ota rypäleaseita — että vielä tällä hetkellä meillä niitä vanhoja on vähän jäljellä. Eli ei-

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

hän tämä ole todellakaan ainoa. Kuten tässä on todettu, Natolla ei ole ydinaseita. Eri Nato-mailla on erilaisia aseita, emmekä me niitä kaikkia muitakaan ole tänne ottamassa, mutta me olemme mukana kaikessa suunnittelussa ja tiedonjaossa, ja tämä hallituksen esitys on tietysti siinä mielessä järkevä. Pidän tosi erikoisena sitä logiikkaa, jossa mitään ehtoja ei voisi asettaa. Meillä on valtavasti lainsäädäntöä, joka asettaa valtavasti ehtoja, eikä me nyt sitä kaikkea olla muutenkaan käymässä läpi.

Toisaalta ihmettelen kyllä sitä logiikkaa, että kannatetaan nykyisen lain sisältöä, sanotaan, ettemme me tänne halua ydinaseita, ja sitten sanotaan, että pitäisi kuitenkin muuttaa lakia, että tänne voisi niitä tuoda. Ei esimerkiksi harjoituksissa Nato niitä ydinaseita nyt kuskaille ympäriinsä, niin että en oikein ymmärrä sitä logiikkaa, miksi lainsäädäntö sitten pitäisi muuttaa — ja jos kuskailisi, niin sitä suomalaisten enemmistö ei ole halunnut.

Erityisesti edustaja Bergbomille siksi sanoisinkin, että paitsi että teidän kannattaa lukea se paperi, jota mainostitte, niin kannattaa lukea myös se eduskunnan Nato-päätös. Siinä kyllä todetaan tämä Suomen lainsäädäntö ja se, että sitä ei ole tarvetta muuttaa. Silloin suomalaisille luvattiin monenlaisia asioita, ja toivon, että niistä pidetään kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Jatkan edustaja Bergbomin ja osittain myös edustaja Saramon pitämistä puheista ja syvennän tätä taustaa ydinaseista ottamalla esimerkkinä Ukrainan tilanteen: Neuvostoliiton hajottua Ukrainasta tuli käytännössä maailman kolmanneksi suurin ydinasevaltio, valtavasti ydinaseita. Vuonna 94 Ukraina luopui taivuttelun jälkeen tästä ydinasearsenaalistaan, ja sen jälkeen se ei ollut ydinasevaltio ja se ydinaseiden tuoma suoja Ukrainalta näin ollen katosi. Muun muassa USA:n entinen presidentti Bill Clinton on katunut sitä, että hän taivutteli Ukrainan luopumaan tästä ydinasereservistään. Kun sopimus tehtiin siitä, että Ukraina luopuu ydinaseista, niin Ukrainalle annettiin turvakuut, ja nämä turvakuut vahvistivat Britannia, USA ja Venäjä. Vuonna 2014 oli Krimin valtaus, ja viimeistään tässä vaiheessa kävi selväksi, että Venäjä ei tätäkään sopimusta kunnioita, ja nyt sitten vuoden 22 tapahtumien jälkeen tiedämme, mikä on tilanne tällä hetkellä. Olisiko tilanne toinen, jos Ukrainalla olisi ollut käytössään ydinase-suoja? Hyvin mahdollista on, että olisi hyvin erilainen tilanne ja tällaista sotaa, mitä siellä nyt käydään, ei olisi.

Sitten tähän varsinaiseen ATOMAL-sopimukseen. Yksi tavoitehan siinä on, ja niin kuin tässä on sanottu, se on osa tätä Nato-pakettia: tavoitteena on edistää kansallista turvallisuutta ja edistää USA:n ja Naton jäsenvaltioiden tiedon siirtymistä ydinalaa koskevissa asioissa. Tähän liittyvät myös tiedustelulait, jotka tulivat 2019 Suomessa voimaan, ja niille tuli valtavasti lisää syvyyttä, voimaa ja tehoa, kun Suomi liittyi Naton jäseneksi. Käytännössä siis se lisätyökalu tuli sen kautta, että kun olemme Naton jäseniä, niin Naton jäsenenä voimme jakaa ja saada Naton muilta jäsenmailta sellaista sensitiivistä tietoa, mitä emme voisi saada ilman Nato-jäsenyyttä. Tämä ATOMAL-sopimus on luonnikas, looginen jatko sille, mitä viime vuonna olemme Naton jäsenenä luvanneet ja sopineet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.26 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan korjata tosiaan tässä aiemmin ollutta omaa puheenvuoroani. Kuten edustaja Kari tässä totesikin, niin tämä pitää ihan

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

paikkansa, että Ranska ei ole näitä omia ydinaseitaan osallistanut tavallaan Naton kollektiivisen pelotteen alle.

Mutta sitten Pohjoismaista: Niistähän on käyty paljon keskustelua. Tässä Ulkopoliittisen instituutin raportissa, mihin edustaja Saramokin viittasi ja kehotti sen lukemaan, sivulla 105 myös todetaan Pohjoismaista näin: ”Pohjoismaista Norjalla ja Tanskalla on ollut omaleimainen suhtautuminen ydinaseisiin. Maat ovat pitkälti sisäpoliittisista syistä asettaneet omaehtoisia rajoituksia ydinaseiden sijoittamiselle niiden maaperälle. Toisaalta maat ovat olleet ainakin jossain vaiheessa jäsenyyttään mukana ydinaseoperaatioiden tukitoimissa.” Tällainenkin huomio siellä on.

Mutta tosiaan, kyllä, korjaan aikaisempaa puheenvuoroani, siinä oli virhe, ja pahoittelun sitä. [Mika Kari: Ei haittaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

14.27 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on nyt niissä pöydissä, missä sitä tietoa saa ja tietoa päästään vaihtamaan, ja tämä esitys sitä omalta osaltaan täydentää. Mutta on hyvä, että käydään nyt keskustelua myöskin tästä ydinasepolitiikasta. On totta, että kaikilla mailla on oma linja ja me täällä muovaamme sen Suomen linjan, ja minun mielestäni Suomen linjan pitää olla aina turvallisuuden maksimointi kaikilla sen keinoilla.

Ja kun tullaan tähän ydinasepolitiikkaan, niin itse näen oikeastaan sen saman päämäärän mutta hieman eri tavalla kuin edustaja Saramo ja edustaja Kari. Itse näen, että jos emme näitä rajoitteita ydinaseitten kohdalla laita ja emme pidä näin tiukkaa lainsäädäntöä kuin meillä ydinenergialaki tällä hetkellä on, se antaa meille enemmän mahdollisuuksia jatkossa oman turvallisuutemme maksimointiin. Me emme tiedä tilanteista, mitä tulee harjoittelutoiminnan osalta, me emme tiedä tilanteista, mitä mahdollisena kriisiaikana voi tapahtua. Ja minun mielestäni on parempi myöskin vihollisen suhtautumisen kannalta se, että sekään ei tiedä, mitä meidän maaperällämme mahdollisesti on ja kuljetetaan, ja ei tule ainaakaan sellaisia harmaita tilanteita siitä, voivatko meidän satamissamme alukset pysähtyä, voivatko meidän ilmatilamme kautta lentokoneet kulkea, ja niin edelleen.

Herra puhemies! Se edustaja Karin näkemys siitä, että ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa käydään tätä läpi, on minun mielestäni erittäin kannatettava. Se on se porukka, jossa parlamentaarisesti näistä asioista päätetään, niitä katsotaan läpi, ja sen pöydän ympärillä pitää käydä vakavassa sävyssä myöskin tämä keskustelu, kuinka tähän kysymykseen suhtaudutaan ja mitä siitä yhdessä linjataan, koska linjattiinpa mitä tahansa, se sitoo jälleen taas vähintään seuraavaa eduskuntaa eteenpäin. Sen porukan ja sen ryhmän tehtävänä on nimenomaan hakea siis konsensuskessa, pääosin konsensuskessa, sitä ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa, kuinka Suomen turvallisuus jatkossakin hoidetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.29 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin viime kaudella, kun kävimme siellä Ranskassa puolustusvaliokunnan matkalla, tuli selväksi, että nämä Ranskan kolme ydinsukellusvenettä eivät kuulu tähän Naton yhteyteen vaan ne ovat niin kuin heidän omia ydinsukellusveneitään.

Sitten tähän Suomi—Nato-asiaan. Kun mietitään, niin hyvin pitkään Suomi oli puolueeton maa ja kaikki tuntui olevan ihan hyvin — vaikka teimme jo puolustusyhteistyötä hy-

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

vin pitkään myös Naton kanssa — mutta yhtäkkiä, vasta siinä vaiheessa, kun presidentti Putin aloitti hyökkäyksen Ukrainaan, myös Suomi havahtui siihen. Elimme varsin tuskaisia aikoja siinä, kun olimme niin sanotusti Naton porstuassa odottamassa sitä, hyväksytäänkö meidät vai eikö hyväksytä, ja Unkari ja Turkki varsin pitkään venyttivät tätä asiaa. Mutta kyllä varsin yksimielinen oli Suomen kansa siitä, että kun nyt pääsimme Naton täysjäseniksi, niin meillä on turva.

En halua tuoda esille sitä, olisiko täällä ydinaseita vai ei. Niin sanottu Ranskan-mallihan on ollut Ranskassa ihan siitä lähtien, kun he ovat näitä perustajamaita, ja Norja ei ole koskaan, vaikka on Naton perustajamaita, ottanut ydinaseita maallensa. Todennäköisesti ei tule Suomikaan ottamaan. Mutta olisiko sitten hyvä vaihtoehto se, että vaikka me oltaisiin täysjäseniä, meitä koskisi vain osa, ei esimerkiksi artikla vitonen, kuten Pohjois-Atlantin liittoon kuuluva USA ei ulota tätä artikla vitosta Tyynellemerelle, elikkä Havaijille? Tuskin sekään olisi hyvä vaihtoehto, jos me oltaisiin Naton jäseniä mutta meitä ei koskisi artikla vitonen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.32 Ritva Elomaa ps: [Mikrofoni ei avaudu — Pauli Kiuru auttaa mikrofoniin avaamisessa] Arvoisa puhemies! — Kiitos muuten, edustaja Kiuru. — Sotien jälkeinen Suomen puolueettomuuslinja oli mielestäni hyvä, siihen asti, kunnes tapahtui radikaali muutos maamme ja koko Euroopan turvallisuudessa: Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Olin aiemmin hieman epäileväinen Natoon liittymisestä, mutta oli pakko muuttaa mielipidettä. Natoon liittyminen oli ehdottoman tärkeää. Se luo meille turvallisuudentunteen, se luo meille turvallisuustakuun, mutta se tekee myös sen, että meillä on velvoitteita. Veteraanin tyttärenä muistan aina, kun isä puhui silloisesta Neuvostoliitosta, että se on vaaran maa. Ja nythän se sitä on myös meille.

Ydinaseeton maailma olisi ihanne, totta, mutta kuten edustaja Ronkainen ja moni muukin on todennut täällä salissa, meillä on myös velvoitteita Natoa kohtaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on nyt käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.20.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Toveri on poissa. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

15.20 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys 20 tosiaan koskee ydinpuolustustietoja koskevan yhteistyösopimuksen sisältöä, mutta täällä aikaisemmin käytiin keskustelua ydinasepolitiikasta, ja olisin siihen halunnut vielä ottaa kantaa. Itse asiassa täällä käytiin erittäin hyvää keskustelua asiasta. Varmasti järkevin paikka ottaa

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

kantaa tähän on ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, jolloin sille saadaan sitten parlamentaarinen kate, mikä on järkevää.

Suomi on Natossa turvallisuuden tuottaja, ja se on täällä monessakin puheenvuorossa erikseen mainittu. Me ei olla niinkään kuluttajapuolella. Mutta se signaali, mitä me Suomesta annetaan maailmalle, minun mielestäni on nyt se ydinkysymys tässä koko asiassa. Täällä on isolta osalta salista kuultu kannanottona se, että Suomeen ei ydinaseita kukaan tarjoa ja ei Suomi ole tänne niitä myöskään haalimassa. Samoin harjoitustoiminnassa ei liikutella oikeita ydinaseita. Minun on pakko miettiä omalta osaltani sitä, mikä olisi se tilanne, että Suomen maaperällä oikeasti olisi ydinaseita, tai mihin niitä kuljetettaisiin, jos kauttakuljetettaisiin. Ja senpä takia tämä signaali, mitä me kerrotaan maailmalle, ei oikein tue nyt sitä, että meidän pitäisi jollain lailla irtisanoutua näistä ydinaseista, kun reaali maailmassa niitä ei kuitenkaan tänne missään vaiheessa hyvin todennäköisesti tule tulemaan.

Tätä signaaliasiaa kun ajatellaan — täällä esimerkiksi edustaja Saramo mainitsi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävän sopimuksen — niin meidän ikään kuin, kun me julistetaan, että me kuulutaan tähän sopimukseen nyt ja tulevaisuudessa ja kenties ikuisesti, samalla kerrotaan myös sille potentiaaliselle valtiolle, joka kenties olisi tänne hyökkäämässä, mitä meidän arsenaalissa ei ole. Ja tämä ei ole minun mielestäni järkevää politiikkaa. Jos me tällä hetkellä kuulutaan Ottawan sopimukseen, me voidaan kuulua siihen, mutta ei meidän kannata julistaa sitä, että tämä on ikuista. Meidän pitää jättää kaikki kortit auki, samoin tämän ydinaseasian suhteen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.34 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirjanpitolakia ja tilintarkastuslakia, ja vaikka tämä onkin nyt jo esityksen toinen käsittely, niin ajattelin vielä muutaman sanan tästä tärkeästä asiasta lausua.

Ehdotuksella pantaisiin täytäntöön tietyn kokoisten yritysten ja sivuliikkeiden tuloverotietojen maakohtaista ilmoittamista koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Veroraportointidirektiivin lähtökohtana on, että terveet sisämarkkinat tarvitsevat oikeudenmukaisen, tehokkaan ja kasvua edistävän järjestelmän. Tämä perustuu periaatteeseen, jonka mukaan yritysten on maksettava verot siihen maahan, josta voitot ovat peräisin. Aggressiivinen verosuunnittelu heikentää tätä periaatetta. Suurin osa yrityksistä ei harjoita ag-

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

gressiivista verosuunnittelua, minkä vuoksi ne ovat epäedullisessa kilpailuasemassa verrattuna tällaista suunnittelua harjoittaviin yrityksiin. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset kärsivät tästä ilmiöstä.

Tuloveroja koskeva julkistamisvelvollisuus asetetaan vain suurille kansainvälisesti toimiville konserneille. Uusia velvoitteita ei aseteta pienyrityksille, jotka muodostavat yli 95 prosenttia kaikista yrityksistä EU:ssa. Direktiivi koskee esimerkiksi sellaisia EU-valtioiden lainsäädännön alaisia monikansallisia konserneja tai yrityksiä, joissa liikevaihto ylittää 750 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Pidän hallituksen esitystä hyvänä ja perusteltuna. Esityksellä puututaan suurten monikansallisten yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun ja parannetaan suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten asemaa. Pidän tärkeänä, että säännöstöä ei uloteta direktiivin säätämää rajaa alemmaksi. Lausuntopalautteen perusteella direktiiviä tiukempi sääntely aiheuttaisi pienemmille yrityksille kohtuuttomia kustannuksia ja turhaa byrokratiaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.36 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Nyt käsitellään siis esitystä monikansallisten yritysten julkisesta maakohtaisesta veroraportoinnista. Tämä esitys on tärkeä vaikkakin puutteellinen, ja valitettavasti talousvaliokunnassa vielä edelleen sitä hallituksen esitystä heikennettiin hallituspuolueiden toimesta. Tätä me vasemmistoliiton ja SDP:n ja vihreiden edustajien kanssa vastustimme, on nimittäin selvää, että yrityssääntelyä tarvitaan. Me tiedämme, että yritysvastuu ei tällä hetkellä kokonaisuutena toteudu ja aggressiivinen verosuunnittelu on valtava ongelma. Jos tällaisia ongelmia esimerkiksi verosuunnittelun suhteen ei olisi, ei tätäkään esitystä tarvittaisi. Itse ajattelen, että olisi Suomelle tosiaankin etu toimia tässä verovastuullisuutta ja muutenkin yritystoiminnan avoimuutta koskevassa sääntelyssä eturintamassa ja meillä olisi myös mahdollisuus säätää minimitasoa kunnianhimoisempaa lainsäädäntöä. Niin kuin tässä edellä tuotiin esille, tämä tosiaankin olisi myös vastuullisesti toimivien yritysten etu. — Nämä vielä lyhyesti kommenttina siihen ensimmäisen käsittelyn keskusteluun, jossa jo pidemmin meidän vastalauseita ja pykälämuutoksia esittelin.

Nyt kuitenkin on vielä tässä tämä lausuma esitettävänä. Eli vastalauseessa me esitämme, että hallitus arvioi direktiivin kansallisen toimeenpanon onnistumista, varsinkin, kun huomioi sille asetettuja tavoitteita. Tämä selvitys tulisi olla tehtynä viimeistään vuoden 27 alussa. Lisäksi tarvittaessa tulee käynnistää säädösvalmistelu lain edellyttämien tietojen ja maantieteellisen kattavuuden laajentamiseksi sekä lain soveltamisen liikevaihtorajan alentamiseksi. Eli me peräänkuulutamme nyt arviota näiden tässä tehtävien valintojen toivuudesta näihin tavoitteisiin nähden ja sitä, että Suomen on mahdollista toimia tässä edelläkävijänä.

Eli esitän siis tämän vastalauseen 1 mukaista lausumaa.

Lopuksi, jotta en kuulosta liian negatiiviselta, haluan vielä sanoa, että tosiaan tämä esitys on monella tapaa hyvä ja tämä maakohtainen raportointi on vasemmiston pitkäaikainen tavoite, ja on tosi hienoa, että se tämän lain myötä nyt tulee, vaikkakin se tulee nyt liian rajatussa muodossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

14.39 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Kannatan edustaja Kivelän tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

14.39 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Otin puheenvuoron, kun olen niin iloinen: paitsi että edustaja Kivelällä oli tietysti erinomainen puheenvuoro, myös edustaja Piisilällä oli todella tärkeitä huomioita, ja haluan siitä kiittää.

Aika pitkään tässä salissa suhtauduttiin kovin ideologisesti kaikkeen sääntelyyn. Sääntely itsessään oli ideologista silloinkin, kun se suojasi suomalaista rehellistä pientä ja keskisuurta yritystä. Kansainvälistä veronkiertoa — tai verosuunnittelua kauniisti sanottuna — on laillista ja laitonta, ja aika iso osa siitä on hämärällä alueella. Siinä kyllä tietysti häviävät sekä kaikki hyvinvointivaltiot, veropohjat ja ne, jotka veronsa maksavat, että myös ne yritykset, jotka toimivat rehdisti markkinoilla.

Suomihan on perinteisesti vastustanut kansainvälistä sääntelyä jostain syystä, ideologisista syistä, mutta viime hallituskaudella saatiin tässä asiassa aivan loistava linja, uusi linja Suomelle, kun Suomi ajoi Euroopan tasolla kirjanpitoon järkevyyttä. Muistan, kuinka silloin esimerkiksi Ruotsin hallitus vastusti, koska EU:n ei pitäisi puuttua tähän. Ja tässä juuri nähdään EU:nkin vahvuus: jos me halutaan nämä asiat saada kunnolla kuntoon, niin me tarvitaan koko Euroopan unioni ja tietysti sitten myös mielellään OECD, joka on tehnyt näiden teemojen kanssa myös tärkeitä töitä. Minusta on hyvä linja se, että hallitus toimii täällä, mutta hallituksen pitää toimia myös Brysselissä.

Kiitän tästä esityksestä. Mutta toki on myös niin, että paljon porsaanreikiä valitettavasti jää paikattavaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

14.41 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan hallituksen esitys alun perinkin oli hyvä, ja hyvä, että sitä kiitetään myös oppositiosta.

Se, minkä takia talousvaliokunta teki siihen nyt muutoksia, perustuu oikeastaan hallitusohjelman kirjaukseen siitä, että vältettäisiin tätä Suomi-lisää. Me katsoimme, että tässä tilanteessa tämän Suomi-lisän tietyllä lailla pois ottaminen olisi tärkeää, jotta meidän yritykset pysyvät myös sitten kilpailukykyisinä EU:ssa. Tässä ei ollut mitään dramatiikkaa, mutta kaikinensa tämä on ihan hyvää kehitystä minun mielestäni: katsotaan nyt joka lainsäädäntö, mikä sieltä tulee, ei tehdä turhaa Suomi-lisää, jotta suomalaiset yritykset pysyisivät kilpailukykyisinä jatkossakin.

Itse asiassa kiitän valiokuntaa siitä työstä, mitä tehtiin, ja veikkaanpa, että tästä tulee näin jopa parempi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

14.42 Sakari Puisto ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pidin viime viikolla tästä asiasta pitkän esittelypuheenvuoron, jossa kävin mietinnön läpi varsin yksityiskohtaisesti. Ehkä joidakin täsmennyksiä, lisäyksiä on myös hyvä tehdä tässä vaiheessa. Ensimmäinen käsittely on tietysti jo päättynyt eduskunnassa.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

Suomessahan tämä koskee noin 50:tä yritystä tai konsernia, joiden liikevaihto ylittää 750 miljoonaa euroon. Niin kuin on aikaisemmin tuotu esiin — myös itse esittelypuheenvuorossa ja myös vastalauseessa tuli esiin — tämä itse asiassa kattaa myös nämä niin kutsutut ylimmät eli perimmäiset emoyritykset, joiden kotipaikka on Eta-alueen ulkopuolella. Tässä lakiesityksessä sanotaan, että tällaisten yritysten tulee pyytää perimmäistä emoyritystään toimittamaan sille tuloverokertomuksessa edellytetyt tiedot. Jos pyynnöstä huolimatta näitä ei saada, tytäryrityksen on laadittava, julkaistava ja asetettava saataville hallussaan olevista, saamistaan ja hankkimistaan tiedoista tuloverokertomus sekä liitettävä kertomukseen lausuma siitä, että emoyritys ei asettanut tarvittavia tietoja saataville. Vaikka tähän ei sisälly tällaista kansallista lisäsääntelyä täytäntöönpanon yhteydessä, niin osuuskunnathan me otettiin mukaan tähän ja nimenomaan tästä neutraliteettinäkökulmasta, eli lainsäädännön tulee olla yhtäläistä yritysmuodosta riippumatta, ja tämä on hyvä kansallinen muutos.

Me tosiaan tehtiin valiokunnassa pari muutosesitystä tähän koskien tuloverokertomuksen laatimisaikaa ja julkistamista, ja tässä nimenomaan oli kyseessä se, että yhdenmukaisesti näitä erilaisia määräaikoja. Toinen muutos koski tätä väliaikaista poikkeusta tuloverokertomukseen sisältyvän tiedon julkistamisesta. Tässä mentiin itse asiassa aika pitkälti tämän kirjanpitolautakunnan kannanoton mukaan, joka oli myös sitä mieltä, että suoraan pitäisi mennä tämän direktiivin aikarajan mukaisesti. Hehän totesivat, että lautakunnalla ei ole edellytyksiäkään tutkia määräajan pidentämistä hakevan yrityksen perustelujen oikeellisuutta.

Vielä ehkä lopuksi tuon esiin sen, että tosiaan komissiohan on tuomassa tästä kertomuksen 2027, ja silloinhan tämä arviointi soveltamisalan laajuudesta ja liikevaihtorajasta tulee joka tapauksessa käsittelyyn. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi ja veron kiertämisen ja välttämisen estämiseksi Ranskan kanssa tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 14/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2024 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 1/2024 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja pöytäkirjasta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 14/2024 vp tarkoitetun sopimuksen ja pöytäkirjan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 14/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ja pöytäkirjan ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa enemmän kuin koskaan. Hallitus tekee kuitenkin jatkuvasti toimia ajaakseen Suomeen töihin tulleita ihmisiä pois. Yksi esimerkki tästä on tänään käsittelemämme hallituksen esitys EU:n erityisosaajadirektiivistä, jossa määritellään, missä ajassa erityisosaamisensa perusteella Suomeen työllistyneen olisi löydettävä uusi työpaikka edellisen päätyttyä. Hallitus esittää tämän ajanjakson asettamista EU:n määrittelemään minimiin, kolmeen kuukauteen. Mahdollista olisi ollut linjata myös toisin.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomeen tarvittaisiin vuosittain 40 000 netto-maahanmuuttajaa, jotta työllisyys saataisiin pidettyä riittävällä tasolla ja huoltosuhteen heikkeneminen pysäytettyä. Tämän luvun toteutuminen ei ole lainkaan itsestään selvää, eivätkä hallituksen toimet asian parantamiseksi vakuuta. Kolme kuukautta on kohtuuton aika uuden työn löytämiseksi tilanteessa, jossa talous on taantumassa ja ulkomaalaiset, etenkin Afrikan maista saapuvat, tutkitusti kohtaavat rasismia myös työn hakemisen yhteydessä. Direktiivi sallisi uuden työn löytämiseksi myös pidemmän, kuuden kuukauden mittaisen ajanjakson. Toivon, että hallitukselta löytyisi ymmärrystä työperäisen ja työhön johtavan maahanmuuton tärkeyttä kohtaan. Jokainen osaaja, myös ammatillinen osaaja, joka haluaa työllistyä Suomessa, ansaitsee siihen mahdollisuuden.

Teenkin tähän lausumaesityksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ohjelmansa mukaisesti edistää aktiivisesti työvoiman liikkuvuutta Euroopan unionin sisällä muun muassa panostamalla tiedon levittämiseen Suomessa olevista työ- ja opiskelumahdollisuuksista sekä suuntaamalla kohdennettuja rekrytointitoimia etenkin korkean työttömyysasteen maihin ja pyrkii vaikuttamaan, että työperäistä maahanmuuttoa helpotetaan vaativien asian-tuntijatehtävien lisäksi myös ammatillisille osaajille esimerkiksi sinisen kortin tai D-viisumin tapaisilla keinoilla.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oras Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.48 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Kannatan edustaja Hopsun esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

14.48 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, kun tässä puhutaan tästä työperäisestä maahanmuutosta ja muutenkin tästä työvoiman liikkuvuudesta, on kyllä syytä kiinnittää huomiota ensinkin tähän Suomen ikärakenteeseen, johonka tässä jo edellä edustaja Hopsu viittasi, ja ylipäänsä tähän meidän väestörakenteen vääränlaiseen kehitykseen.

Tässä nyt käsitellyssä olevassa asiassahan on kyse nimenomaan näistä niin sanotuista erityisosaajista, joilla on korkea osaamistaso ja erilaista sellaista erityisosaamista, jota Suomen työmarkkinoilla tarvitaan, ja heidän maahan liikkuvuudesta ja sen asian säätelemisestä. Mutta kyllä tässä on paikallaan hiukan oudoksua tätä hallituksen valitsemaa linjaa liittyen työvoiman liikkuvuuteen. Se näkyy monella alalla jo tälläkin hetkellä. Erityisosaajia jättää hakematta uutta työtä Suomessa ja lähtee suoraan pois. Ylipäänsäkin yrityspuolella, elinkeinoelämän puolella on paljon huolta siitä, miten pystytään saamaan riittävän osaavaa työvoimaa, jotta sitten kasvu- ja investointiedellytykset pystytään tulevaisuudessa turvaamaan. Siitä syystä tästä aiheesta käytävä keskustelu on äärimmäisen tarpeellista, ja myöskin siitä hallintovaliokunnassa kävimme vahvan keskustelun. Asiantuntijakuulemisissa tätä huolta myöskin saimme sitten asiantuntijoiden taholta kuulla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.50 Mira Nieminen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ei todellakaan ole este sille, etteikö tämä hallituksen esitys tule edistämään näitten kolmansien maiden ihmisten liikkumista ja maahanmuuttajien työllistymistä. Jos olette lukeneet tämän esityksen, niin kyllähän tässä tarkoitus on juurikin sujuvoittaa niin sanotun sinisen kortin käyttämistä EU:ssa. Yksi on esimerkiksi tämä palkkaraja, jota ehdotetaan alennettavaksi, eli se mahdollistaa maahantulon niin kansallisesti kuin EU-tasollakin.

Uudistetun erityisosaajadirektiivin tavoitteena on luoda unionin laajuinen selkeä avoin maahanpääsyjärjestelmä, jolla saadaan houkuteltua kolmansista maista korkean osaamistason työntekijöitä tulemaan ja jäämään unioniin ja tätä kautta tosiaan edistettyä kyseisten työntekijöitten liikkuvuutta.

Ehdotuksen mukaan sininen kortti myönnetään kahdeksi vuodeksi. Jos työsuhde on voimassa tätä lyhyemmän ajan, EU:n sininen kortti myönnetään työsuhteen voimassaoloajaksi lisättyinä kolmella kuukaudella, mutta enintään kahdeksi vuodeksi.

Hallituksen esityksen mukaan sinisen kortin haltijoilla on työsuhteen päättyessä tai töiden loppuessa velvoite työllistyä uuteen työhön kolmen kuukauden määräajassa. Mikäli tämä uudelleen työllistyminen ei onnistu, henkilö menettää sinisen kortin oleskeluluvan.

Osa lausunnonantajista on pitänyt kolmen kuukauden määräaika tuki liian lyhyenä, myös houkuttelevuutta heikentävänä tekijänä, ja on ehdottanut määräajan pidentämistä kuuteen kuukauteen, mutta meillä on tulossa myös määräajan pidennystä koskeva esitys, joka on tarkoitus valmistella toisen lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. Tämä kyseinen määräajan laajennus koskisi tällöin EU:n sinisen kortin lisäksi kansallista erityisasiantuntijan oleskelulupaa, kasvuyrittäjän eli niin sanotun startup-yrittäjän oleskelulupaa ja yritysten sisäisiä siirtoja koskevassa niin sanotussa ICT-laissa tarkoitettuja johtajia ja asiantuntijoita.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

Valiokunta on pitänyt yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että määräaika koskevat muutokset tosiaan valmistellaan samanaikaisesti kaikille edellä mainituille ta-
hoille.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta on pitänyt esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena tässä vai-
heessa ja on puoltanut lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

14.53 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että tämä työperäinen maahanmuutto, osaajien houkuttelevaaminen Suomeen, puhuttaa tässä eduskunnan suu-
ressa salissa. Voidaan nimittäin todeta, että se on aivan kohtalonkysymys Suomen talou-
den pitkän aikavälin haasteiden ratkaisemiseen: saammeko me houkuteltua osaajia Suo-
meen työskentelemään, vahvistamaan myöskin Suomen työllisyyttä ja kansantaloutta.

Arvoisa puhemies! Tämä pula osaajistahan ei ole vain kansallinen kysymys. Koko EU:n
alueella kärsitään työvoimapulasta, ja osaavaa työvoimaa tarvittaisiin tälläkin hetkellä esi-
merkiksi rakennuslalle ja sosiaali- ja terveydenhuollon erilaisiin ammatteihin — siis Eu-
roopan laajuisesti, ei vain täällä Suomessa. Siksi tähän osaajien houkuttelevaamiseen ja rekry-
toimiseen maailmalta työskentelemään tarvitaan myös eurooppalaisia ratkaisuja, ja siihen
tarvitaan myös eurooppalaisia avauksia, miten me voimme yhdessä koko EU-alueena näyt-
täytyä houkuttelevampana osaavalle työvoimalle.

Täällä on viime viikkoina paljon käsitelty näitä hallituksen EU-avaintavoitteita, joissa
se linjaa omia vaikuttamisen painopisteitään seuraavan EU-komission työohjelmaan. Va-
litettavaa on se, että niissä tavoitteissa tämä työperäisen maahanmuuton osaajien rekrytoi-
ti loistaa poissaolollaan. Sitä on käsitelty vain hyvin ohuesti. Kannustan jälleen hallitusta
myöskin siihen, että se omassa EU-vaikuttamisessaan ottaisi jämäkämmin, vahvemmin
kantaa tähän työperäisen maahanmuuton kysymykseen, minkälaisia ratkaisun avaimia voi-
simme myöskin siellä EU-pöydissä yhdessä sääntelyyn saavuttaa.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessäkin tosiaankin on kyse sinisen kortin
haltijoista, kuten täällä on aiemmin jo todettu, ja tähän hallituksen esitykseen sisältyy tämä
paljon kritisoitu kolmen kuukauden sääntö, jossa sitten työttömäksi jäämisestä tulee tämä
edellytys kolmessa kuukaudessa uusi työpaikka löytää tai maasta poistua. On aivan totta,
kuten tässä salissakin on todettu, että hallitus aikoo pidentää tätä kolmen kuukauden mää-
räaika myös näiden sinisen kortin haltijoiden osalta kuuteen kuukauteen. Se on erittäin
kannatettava pyrkimys. Mutta valiokuntakäsittelyssä se näkemys, jota esimerkiksi sosiaa-
lidemokraatit edustivat, oli se, että tämä muutos olisi pitänyt tehdä jo tämän hallituksen esi-
tyksen yhteydessä tätä direktiiviä toimeenpantaessa, jotta meidän ei tarvitsisi sitten myö-
hemmin tähän enää palata vaan oltaisiin laitettu tämä asia kerralla kuntoon. Tämä on myös-
kin se syy, miksi koko oppositio päätyi tekemään yhteisen pykälävastalauseen, jossa tästä
kolmen kuukauden säännöstä olisi poikettu ja tehty tämä kuuden kuukauden kohtuullinen
määräaika. No, se esitys ensimmäisessä käsittelyssä kaatui selkein luvuin tässä salissa,
mutta on hyvä myöskin todeta, että vaihtoehto tälle esitykselle sen kehittämiseksi oli ole-
massa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon turvallisuusverkko toiminnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 4/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 33 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.58 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Vaikka nyt olemme toisessa käsittelyssä, niin silti valiokunnan jäsenenä koen tarpeelliseksi tuoda vielä muutaman asian tietoon.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia siten, että villisian metsästyksessä voidaan käyttää sellaisia yöllä tapahtuvaa ammuntaa varten tarkoitettuja tähtäyslaitteita, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa. Esityksen tavoitteena on tehostaa villisian metsästystä afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi. Hallituksen esityksessä ilmenevin perustein ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta pitää tärkeänä, että pimeänäkölaitteen ja keinovalon käytön salliminen rajataan yhteen riistalajiin. Poikkeusta perustellaan nimenomaan tämän afrikkalaisen sikaruton torjunnalla. Muutoksen viestinnässä on tarpeen korostaa, että normaaliin metsästykseseen nämä keinot eivät kuulu.

Valiokunta oli tässä mietinnössään yksimielinen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 5/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Lakialoite laeiksi työsopimuslain ja valtion virkamieslain muuttamisesta

Lakialoite LA 7/2024 vp Elisa Gebhard sd ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 Elisa Gebhard sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raskaus- ja perhevapaasyrjintä ovat oikeita ja vakavia ongelmia työelämässä. Esimerkiksi yli puolet työelä-
mää koskevista tasa-arvovaltuutetun neuvontapalveluun tulevista puheluista ja kolmasosa kirjallisista yhteydenotoista liittyy juurikin raskaus- ja perhevapaasyrjintään tai sen epäi-
lyihin. Perhevapaa ei kuitenkaan nollaa kenenkään ammattitaitoa, eikä sen pitäisi olla ke-
nenkään urakehityksen tiellä. Yksilöille nämä syrjintätilanteet ovat sietämättömiä, mutta ei
ole myöskään yhteiskunnan etu, jos työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen koetaan han-
kalaksi tai jos perheellistyvä joutuu riskeeraamaan urasuunnitelmansa. Kaikista suurinta
taloudellista tasa-arvoa voidaan tuottaa tai olla tuottamatta nimenomaan työelämässä, ja
juuri siksi raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjunnalla on iso merkitys.

Kaksi toimenpidettä, joita ehdotan tässä aloitteessa, ovat perhevapaalta palaavan tehos-
tettu irtisanomissuoja ja määräaikaisessa työsuhteessa olevien suojat raskaus- ja perheva-
paasyrjinnältä. Perhevapaan vuoksi irtisanominen on tasa-arvolaisia kielletty. Silti syrjin-
täepäilyjä ja -tapauksia ilmenee, ja erityisen haavoittuvassa asemassa ovat määräaikaisissa
työsuhteissa olevat. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa määräaikainen työsuhte
päättyy perhevapaan tai raskauden aikana ja toinen henkilö palkataan hoitamaan täysin sa-
moja tehtäviä.

On syytä huomioida myös, että Suomessa on Euroopan maista neljänneksi eniten mää-
räaikaisia työsuhteita. Tilastokeskuksen mukaan määräaikaisissa työsuhteissa työskenteli
vuonna 22 lähes 20 prosenttia naispalkansaajista ja 15 prosenttia miespalkansaajista. Mää-
räaikaiset työsuhteet ovat siis yleisempiä naisilla kuin miehillä, mutta myös miehillä mää-
räaikaisten palkansaajien osuus on kasvanut hieman. Lisäksi hallituksen helpottaessa mää-
räaikaisten työsuhteiden solmimista tulee niiden määrä luultavasti kasvamaan toistaiseksi
voimassa olevien kustannuksella.

Esimerkiksi tasa-arvovaltuutettu onkin suositellut kertomuksissaan eduskunnalle, että
perhevapaata käyttävän suojaa vahvistettaisiin ottamalla palvelussuhdelakeihin kiello jät-
tää määräaikainen työsopimus uusimatta raskauden tai perhevapaan vuoksi. Oikeustila
kaipaa selkeyttämistä, sillä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän kieltävää, nimenomaan mää-
räaikaisia työsuhteita koskevaa säännöstä ei tällä hetkellä ole. Tämä on myös omiaan ai-
heuttamaan tilanteita, joissa työntekijät eivät tunne omia oikeuksiaan tai uskalla viedä syr-
jintäepäilyjä eteenpäin oikeudelliseen prosessiin. Toisin sanoen syrjinnästä ei seuraa yh-
tään mitään. Näin ollen nimenomaan sellaisten tilanteiden, joissa työnantaja jättää jatka-
matta raskaana olevan tai perhevapaata käyttävän, määräaikaisessa työsuhteessa olevan

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

työntekijän työsuhdetta raskauden tai perhevapaan aikana tilanteessa, jossa työnantaja tosiasiallisesti tarvitsee työntekijöitä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän olisi katsottava johtuvan työntekijän raskaudesta tai perhevapaan käyttämisestä. Tällaisessa tilanteessa tulisi siis työnantajan vastuulle osoittaa, että työsuhteen jatkamatta jättäminen johtuu muusta seikasta kuin työntekijän raskaudesta tai perhevapaan käytöstä. Eli toisin sanoen todistustaakka olisi työnantajalla. Mikäli tällöin katsotaan, että työnantaja on jättänyt jatkamatta määräaikaisen työntekijän työsuhdetta raskauden tai perhevapaan käytön perusteella, työnantaja olisi velvollinen myös maksamaan työntekijälle korvauksen työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä työsopimuslain 12 luvun 2 §:n mukaisesti.

Toiseksikin ehdotan aloitteessa perhevapaalta palaavalle tehostettua irtisanomissuojaa. Tämä niin kutsuttu jälkisuoja mahdollistaisi sellaisten tilanteiden ehkäisemisen, joissa työtehtäviin tehdään muutoksia perhevapaan aikana ja tämä johtaa perhevapaalta palaavan työntekijän huonompaan asemaan työpaikalla kuin ennen perhevapaalle jäämistä, siten altistaen myös irtisanomiseksi tulemiselle. Esimerkkejä tällaisesta tilanteesta ovat perhevapaalta palaavan henkilön työtehtävien siirtäminen kokonaan muille tai esimerkiksi jo sovittujen ylennysten peruminen ja niin edelleen.

Korostan, että vaikka tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki pitävät sisällään myös työelämää koskevat syrjinnän kiellot, ei lainsäädännössä käytännössä tai nimenomaisesti suojata raskaana olevaa tai perhevapaata käyttävää sellaisessa tilanteessa, kun työpaikalla tapahtuu muutoksia. Perhevapaalta palaavan irtisanomissuoja ei myöskään sisälly nykyiseen lainsäädäntöön. Siksi asiasta säätäminen työsopimuslaissa nimenomaisesti toisi edellä kuvatut tilanteet päättämiskorvausvelvollisuuden piiriin, mikä parantaisi työntekijän asemaa. Jälkisuoja tulisi koskemaan sekä henkilöperusteisia että taloudellisia ja tuotannollisia irtisanomisia.

Arvoisa puhemies! Haluan lämpimästi kiittää kaikkia aloitteen allekirjoittaneita. En valitettavasti usko, että pelkkä valistus työelämän pelisäännöistä tai syrjinnän moraalinen tuomitseminen riittävät, vaan tarvitaan nimenomaisesti sääntelyä, jotta työelämä olisi reilumpi perheellistyville. Nimittäin jokaisen tulisi voida unelmoida perheestä ilman, että samalla täytyy pelätä työuran takapakkia. Vaikka hallituspuolueista ei olekaan ollenkaan allekirjoituksia tässä aloitteessa, toivon, että hallitus tarttuisi siinä esitettyihin asioihin — lupaan hallitus jo omassa hallitusohjelmassaan tehokkaita keinoja raskaussyrjinnän torjumiseksi, joten tässä niitä ehdotuksia olisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.06 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kaikki esitykset ja uudet avaukset reilumman ja tasa-arvoisemman työelämän takaamiseksi jokaiselle ovat erittäin tervetulleita. Ja juuri siihenhän myös tämä edustaja Gebhardin tekemä lakialoite osaltaan pyrkii puuttamalla nykyistä tehokkaammin lainsäädännön avulla raskaus- ja perhevapaasyrjintään työelämässä. Tämä lakialoite on tarpeellinen, odotettu ja hyvin kannatettava. Olen sen siksi itsekin allekirjoittanut yhdessä useiden sosiaalidemokraattien ja myös vasemmistoliiton kansanedustajakollegoiden kanssa.

Lakialoitteessa todetaan tasa-arvoaltuutetun ja useiden järjestöjen esittäneen jo pidemmän aikaa erilaisia keinoja puuttua nykyistä paremmin raskaus- ja perhevapaasyrjintään työelämässä. Ongelma on todelliseksi todettu, ja meillä lainsäätäjillä on velvollisuus etsiä vaikuttavia keinoja ongelmaan puuttumiseksi nykyistä paremmin. Lakialoitteessa ehdote-

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

taan perhevapaalta palaavan tehostettua irtisanomissuojaa ja määräaikaaisessa työsuhteessa olevan perhevapaata käyttävän suojan vahvistamista työelämässä.

Usein kuulee todettavan, että laki kieltää jo tälläkin hetkellä syrjinnän raskauden, synnytyksen, vanhemmuuden tai perheen huoltovelvollisuuden perusteella. Tämä on tietenkin totta, mutta silti raskaus- ja perhevapaasyrjintää edelleen esiintyy suomalaisessa yhteiskunnassa työmarkkinoilla. Nykyinen lainsäädäntömme ei siten yksin ole riittänyt poistamaan näitä epäkohtia. Huomionarvoista on, kuten lakialoitteessakin todetaan, että tasa-arvovaltuutetun neuvontapalveluun kohdistuvista yhteydenotoista hyvin merkittävä osa liittyy kohdattuun raskaussyrjintään tai sen epäilyihin. Siksi lainsäädäntöä on nyt tarpeen vahventaa.

Arvoisa puhemies! Reilu vuosi sitten käynnistyneen vaalikauden kuluessa olemme käsitelleet tässä salissa jo useita lakialoitteita, jotka koskevat työelämän pelisääntöjen kirkastamista ja heikossa asemassa olevan työntekijän aseman parantamista sekä erilaisten väärinkäytösten nykyistä tehokkaampaa kitkemistä työelämästä. Mainittakoon esimerkiksi edustaja Suhosen ja Lylyn lakialoitteet, joissa on esitetty muun muassa järjestökannetta ja työntekijöiden aseman vahvistamista yritysten hallinnossa Ruotsin-mallin mukaisesti. Unohtaa ei sovi myöskään tärkeää lakialoitetta alipalkkauksen kriminalisoimisesta työmarkkinoilla.

Tämä lakialoite tasa-arvoisemmasta työelämästä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän kitkemiseksi liittyy osaksi näiden lakialoitteiden kokonaisuutta. Aloitteista muodostuu kuva siitä, että työelämää on mahdollista kehittää myös oikeudenmukaisesti ja reilulla tavalla. Näitä toimia toivoisinkin maan hallituksen nyt vakavasti harkitsevan lyhytnäköisten työelämäheikkouksien asemesta, sillä työelämää ja siinä yhä esiintyviä ongelmia olisi arvokasta käydä kehittämään ja ongelmia ratkomaan aidosti yhdessä ratkaisuja etsien, ei sanellen. Kannustankin hallitusta tutustumaan näihin lakialoitteisiin ja ryhtymään niiden toteuttamiseen ripeästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.10 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa on erittäin kannatettava lakialoite, jossa ehdotetaan toimenpiteitä raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjumiseksi. Edustaja Gebhard on valmistellut tämän tärkeän lakialoitteen erinomaisesti, kiitos teille siitä.

Aloitteeseen liittyvässä selonteossa mainitaan muun muassa seuraavaa: ”Nimenomaan sellaisten tilanteiden, joissa työnantaja jättää jatkamatta raskaana olevan tai perhevapaata käyttävän, määräaikaaisessa työsuhteessa olevan työntekijän työsuhdetta raskauden tai perhevapaan aikana tilanteessa, jossa työnantaja tarvitsee työntekijöitä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, olisi katsottava johtuvan työntekijän raskaudesta tai perhevapaan käytämisestä. Tällaisessa tilanteessa tulisi työnantajan vastuulle osoittaa, että työsuhteen jatkamatta jättäminen johtuu muusta seikasta kuin työntekijän raskaudesta tai perhevapaan käytöstä, eli todistustaakka olisi työnantajalla. Mikäli tällöin katsotaan, että työnantaja on jättänyt jatkamatta määräaikaisen työntekijän työsuhdetta raskauden tai perhevapaan käytön perusteella, työnantaja olisi velvollinen maksamaan työntekijälle korvauksen työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä.”

Arvoisa herra puhemies! Olen valitettavasti ollut näkemässä varsin läheltä tilanteen, jossa arvostetun ammattityöntekijän määräaikaista työsuhdetta ei jatkettu ja tilalle otettiin

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

uusi työntekijä tekemään samaa tehtävää. Kyseessä oli selvästi se, että työntekijän raskaus aiheutti työsuhteen päättymisen. Eli näitä esimerkkejä valitettavasti on työelämässä. Tämän vuoksi edustaja Gebhardin lakialoite on todella tärkeä ja kannatettava paremman työelämän puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

15.12 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä ihan erikseen siteerata, mitä hallitusohjelmassa tästä teemasta sanotaan: ”Hallitus poistaa työelämässä esiintyviä syrjiviä käytäntöjä ja rakenteita edistämällä syrjintää koskevan lainsäädännön noudattamista tehokkaammalla informoinnilla, hyvien käytäntöjen levittämisellä ja muun muassa alustatalouden tehokkaammalla valvonnalla. Erityisesti raskaus- ja perhevapaaseen perustuvan syrjinnän ehkäisyyn kohdistetaan tehokkaampia keinoja.”

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ja mielelläni kuulisin myös hallituspuolueiden edustajien näkemyksiä, mitä nämä keinot oikein ovat. Toistaiseksi hallitus ei nimittäin ole mitään konkreettisia keinoja raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjumiseksi esittänyt, vaan vaikuttaa siltä, että nämä tätä koskevat hallitusohjelmakirjaukset jäävät ihan korulauseiden tasolle. Esimerkiksi tehokas informointi on toki tärkeää, mutta se ei kerta kaikkiaan riitä, jos lainsäädäntö laahaa perässä.

Sen sijaan hallitus itse asiassa toimii aivan päinvastoin. Hallitus heikentää työntekijöiden asemaa monella tavalla. Tiedämme esimerkiksi, että määräaikaissa työsuhteissa olevat ovat haavoittuvassa asemassa ja alttiina juuri raskaus- ja perhevapaasyrjinnälle. Silti hallitus nimenomaisesti haluaa helpottaa määräaikaisten työsuhteiden tekoa siten, että jatkossa enintään vuoden määräaikainen työsuhteinen ei vaatisi erityistä perustetta sille määräaikaaisuudelle. On oletettavissa, että määräaikaisten työsuhteiden määrä tulee lisääntymään nimenomaan vakituisten toistaiseksi voimassa olevien työsuhteiden kustannuksella, joten sen takia todella toivoisin, että hallitus vielä tarttuisi esimerkiksi tässä ehdottamiini esityksiin raskaus- ja perhevapaasyrjinnän torjumiseksi ja toki voisi ehdottaa omiakin keinoja, miten tähän erittäin merkittävään työelämän ongelmaan puututaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.14 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Gebhard toi tässä lakialoitteen esittelypuheenvuorossa ja myös äskeisessä puheenvuorossa hyvin esiin sen, että hallitusohjelmassa lupailaan tehokkaampia keinoja raskaus- ja perhevapaasyrjintään puuttumiseksi työmarkkinoilla. No, hallitusohjelmassahan usein on näitä tavoitteita erilaisia, ja sitten konkretia ratkaisee vaalikauden aikana, päästäänkö niihin tavoitteisiin.

Nyt tässä on käsillä positiivinen tilanne siinä mielessä, että itse asiassa oppositio tässä avittaa hallitusta oman ohjelmansa tavoitteiden toteuttamisessa. Tässä lakialoitteessa olisi nyt sellainen konkreettinen keino, jolla puuttumista ongelmaan hallitusohjelmassa hieman hapuillen lupailaan. Ja nyt olisikin hyvä se kannanotto hallituksen suunnalta kuulla, että kävisivätkö nämä keinot, mitä tässä lakialoitteessa on hyvin selkeästi esitetty, kattavasti perusteltu, jotta siihen ongelmaan kyetään puuttumaan, mistä hallitusohjelmakin kuitenkin sivuillaan puhuu. Nyt on tarjolla ratkaisuja. Nyt tarvitaan vain viesti siitä, tartutaanko niihin.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.16 Saku Nikkanen sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan haluan itsekkin kiittää lakialoitteen tekijää erinomaisesti valmistellusta ja erittäin perusteellisesti tehdystä aloitteesta. Kuten tässä on jo aiemminkin todettu, tämä on tosiaan suora kädenojennus sinne hallituksen suuntaan ja, voisi sanoa näin jääkiekkotermein, ”syöttö lapaan”. Eli kannustan kyllä tarttumaan tähän aloitteeseen siellä hallituksen pöydässä.

Kuten myös on todettu, tämä ongelma on todellinen, eli raskaus- ja perhevapaasyrjintää edelleen meillä valitettavasti työelämässä tapahtuu ja esiintyy, ja kyllä tässäkin mielessä meidän on ehdottomasti perusteltua lainsäädännön keinoin tarttua tähän ongelmaan. Nimittäin kyllähän se on niin, että me tarvitsemme kaikki mahdolliset keinot nyt kannustaa ihmisiä perhe-elämän ja työelämän yhdistämiseen. Me tiedämme kaikki, millainen väestön ikärakenne meillä täällä on. Eli kyllä kaikenlaiset keinot, millä me pystymme edistämään tasa-arvoa ja perheen ja työelämän yhdistämistä, tulee ottaa nyt käyttöön.

Eli vetoan hallitukseen, että tehdään käytännön konkreettisia toimia paremman ja tasa-arvoisemman työelämän puolesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä vielä rohkaistuini pitämään puheenvuoron, kun kuuntelin edustajien loistavia puheenvuoroja siitä, että nyt tämä edustaja Gebhardin tekemä lakialoite kaikessa erinomaisuudessaan vielä lisäksi, että se on hyvä ja nimenomaan puuttuu niihin epäkohtiin, mitä olemme tunnistanee tässä yhteiskunnassa jo pitkän ajan takaa — aiemminkin on ollut asia valmistelussa, mutta mitään ei ole tapahtunut — niin nyt termi ”syöttö lapaan” oli kyllä varsin osuva. Elikkä hallitusohjelman kirjauksia tukeva aloite on varsin loistava tässä tilanteessa, missä me nyt näemme hallitusohjelman työelämäkysymysten kirjauksia ja osin jo päätökseen tulevia ratkaisuja siitä, miten yksipuolisia ne nyt toisaalta ovat olleet. Nyt nimenomaan tämä lakialoite kun ja jos eteenpäin, kuten toivoo saattaa, täydentäisi loistavasti sitä puolta, että myös työntekijöitten oikeuksia parannettaisiin ja nimenomaan työelämäkysymyksien kohdalla myös sitä työhyvinvointia ja itse asiassa myös työllisyyttä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

15.18 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Haluan puhua vielä hieman perhemyönteisyydestä, sillä tässä salissa puhutaan hyvin paljon perhemyönteisyydestä, perheiden tukemisesta ja myös sellaisista toimista, joilla pyritään vaikuttamaan syntyvyyteen.

Itse ajattelen niin, että kyse on pääosin hyvin henkilökohtaisista valinnoista ja niihin ei kaikilta osin pysty politiikalla vaikuttamaan. Mutta on kuitenkin niin, että esimerkiksi varmuus työsuhteen jatkumisesta luo merkittävästi parempaa taloudellista turvaa yksilölle kuin esimerkiksi mikään tukimuoto, mistä täällä on keskusteltu. Ajattelen niin, että sellaiset teemat kuin sosiaaliturva ovat tärkeitä tulonjaon tasa-arvon edistämiseksi, mutta reilumpi työelämä on paitsi itseisarvo myös ehkäpä tehokkain mahdollinen tapa edistää myös taloudellista varmuutta, joka yksilöllä on, ja siten myös rohkaista tekemään erilaisia valintoja elämässä.

Pöytäkirja PTK 32/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 5/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.4.2024 pidettävään täysistuntoon.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 10.4.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari